

Συμφωνία για Πράσινους Δήμους (Green City Accord)

Καθαροί και υγιείς δήμοι για την Ευρώπη

Εμείς, οι δήμαρχοι και ηγέτες της τοπικής αυτοδιοίκησης που υπογράφουν τη Συμφωνία για Πράσινους Δήμους, έχουμε ένα κοινό όραμα για ένα αστικό μέλλον στο οποίο, το 2030, οι πολίτες μας θα αναπνέουν καθαρό αέρα, θα απολαμβάνουν καθαρό νερό, θα έχουν πρόσβαση σε πάρκα και χώρους πρασίνου και θα ζουν σε χώρους με λιγότερο περιβαλλοντικό θόρυβο. Το όραμά μας βλέπει επίσης την κυκλική οικονομία να γίνεται πραγματικότητα, με τα απόβλητα να μετατρέπονται σε διαχειρίσιμους πόρους και την ανακύκλωση να γίνεται κανόνας.

Θέλουμε να θεωρούν οι δημότες μας τον δήμο τους ως ένα ελκυστικό μέρος για να ζήσουν, να εργαστούν και να επενδύσουν. Ένα μέρος που υποστηρίζει την υγεία και την ανθρώπινη ευημερία. Για να επιτύχουμε το όραμα αυτό, θα χρησιμοποιήσουμε όλες τις δυνάμεις που έχουμε στη διάθεσή μας και δεσμευόμαστε, μέσω της υπογραφής αυτής της Συμφωνίας, ότι θα ασχοληθούμε με τις πλέον επιτακτικές περιβαλλοντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι πόλεις μας και θα προαγάγουμε μια δίκαιη οικολογική μετάβαση που θα καταστήσει τις πόλεις μας πιο βιώσιμες και ανθεκτικές. Οι πόλεις μας λοιπόν θα αποτελέσουν, με τον τρόπο αυτό, πηγή έμπνευσης για άλλους ανθρώπους ανά τον κόσμο.

Εμείς, οι δήμαρχοι και ηγέτες της τοπικής αυτοδιοίκησης, αναγνωρίζουμε ότι:

Οι πόλεις μας κρατούν το κλειδί για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Σήμερα, οι αστικές περιοχές αποτελούν τόπο κατοικίας περίπου του 70% του πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας, οι πόλεις βρίσκονταν στο επίκεντρο της ανθρώπινης ανάπτυξης, υπηρετώντας τους πολίτες που αξίζουν ευημερία σε ένα πιο καθαρό και υγιεινό περιβάλλον.

Παρότι οι κοινές προσπάθειές μας έχουν συμβάλει στη βελτίωση του περιβάλλοντος και έχουν ανεβάσει τον πήχη σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, πολλά προβλήματα εξακολουθούν να υπάρχουν. Η ατμοσφαιρική ρύπανση εξακολουθεί να είναι η κύρια περιβαλλοντική αιτία για την πρόκληση ασθενειών και πρόωρων θανάτων. Η καλή κατάσταση των υδάτων δεν είναι κάτι που έχει επιτευχθεί και τα υδατικά συστήματα της Ευρώπης εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικές πιέσεις. Η βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα εξακολουθούν να επιδεινώνονται. Ο περιβαλλοντικός θόρυβος προκαλεί αυξανόμενη ανησυχία στους πολίτες, ενώ οι ανεπαρκείς πρακτικές διαχείρισης των αποβλήτων έχουν σαν αποτέλεσμα την απώλεια σημαντικών ποσοτήτων πολύτιμων πόρων, εμποδίζοντας τη μετάβαση σε μια πιο κυκλική οικονομία.

Το καθαρό και υγιεινό περιβάλλον βελτιώνει την ποιότητα ζωής μας και παίζει σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση της φυσικής και ψυχικής υγείας. Η πανδημία του COVID-19 υπογράμμισε περαιτέρω τη σημασία της προστασίας του περιβάλλοντος προκειμένου να ενισχυθεί η ανθεκτικότητά μας. Ενώ η κακή ποιότητα του αέρα θέτει σε κίνδυνο την υγεία μας και μας κάνει πιο ευάλωτους στις υγειονομικές απειλές, η πρόσβαση σε πάρκα, δάση και άλλους χώρους πρασίνου ωφελεί τη γενικότερη ευημερία μας. Η προστασία και αποκατάσταση της φύσης είναι ισχυρά εργαλεία στη μάχη κατά της κλιματικής αλλαγής.

Με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία που υιοθετήθηκε τον Δεκέμβριο του 2019, η ΕΕ προχωρά προς όλο και μεγαλύτερη βιωσιμότητα. Οι πόλεις μας παίζουν σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή της Συμφωνίας, μετατρέποντας τους φιλόδοξους στόχους της σε ουσιαστική πραγματικότητα. Με

αυτήν την επιπλέον προσπάθεια, θα συμβάλλουμε σημαντικά στην επιτυχία των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ)¹.

Εμείς, οι δήμαρχοι και ηγέτες της τοπικής αυτοδιοίκησης δεσμευόμαστε συνεπώς για την προστασία της δημόσιας υγείας και ευημερίας αναλαμβάνοντας φιλόδοξη δράση σε τοπικό επίπεδο, σε στενή συνεργασία με τους πολίτες, την κοινωνία των πολιτών, υποεθνικές αρχές (συμπεριλαμβανομένων άλλων οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης), εθνικές αρχές, θεσμούς της ΕΕ, τον ιδιωτικό τομέα και ακαδημαϊκούς θεσμούς, με στόχο την επίτευξη των ακόλουθων στόχων μέχρι το 2030:

Σημαντική βελτίωση στην **ποιότητα του αέρα** στις πόλεις μας, προσεγγίζοντας την τήρηση των κατευθυντήριων οδηγιών του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για την ποιότητα του αέρα και, ταυτόχρονα, θέτοντας τέλος στις υπερβάσεις των προτύπων της ΕΕ για την ποιότητα του αέρα το συντομότερο δυνατό.

Σημαντική πρόοδος αναφορικά με τη βελτίωση της **ποιότητας των υδάτινων πόρων** και της **αποδοτικότητας στη διαχείριση του νερού**.

Αξιοσημείωτη πρόοδος αναφορικά με τη διατήρηση και βελτίωση της αστικής **βιοποικιλότητας**, μεταξύ άλλων μέσω της αύξησης της έκτασης και της ποιότητας των περιοχών πρασίνου στους δήμους, του τερματισμού της απώλειας αλλά και της αναγέννησης των αστικών οικοσυστημάτων.

Πρόοδος προς μία **κυκλική οικονομία** εξασφαλίζοντας σημαντική βελτίωση στη διαχείριση των οικιακών αποβλήτων εντός του Δήμου, σημαντική μείωση του όγκου των απορριμμάτων και της υγειονομικής ταφής τους και ουσιαστική αύξηση της επαναχρησιμοποίησης, επισκευής και ανακύκλωσης των αποβλήτων.

Σημαντική μείωση της **ηχορύπανσης**, προσεγγίζοντας τις στάθμες θορύβου που συστήνει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας.

Θα εξετάσουμε και τους πέντε τομείς, δίνοντας προτεραιότητα σε εκείνους που συνιστούν τη σημαντικότερη πρόκληση για το δήμο μας.

Σε καθέναν από αυτούς τους πέντε τομείς, εμείς, οι δήμαρχοι και ηγέτες της τοπικής αυτοδιοίκησης, αναλαμβάνουμε την υποχρέωση:

- Να θεσπίσουμε βασικά επίπεδα και να θέσουμε φιλόδοξους στόχους σε ορίζοντα διετίας, υπερβαίνοντας τις ελάχιστες απαιτήσεις που θέτει η νομοθεσία της ΕΕ²
- Να εφαρμόσουμε πολιτικές και προγράμματα με ολοκληρωμένο τρόπο για να επιτύχουμε τους στόχους μας έως το 2030

¹ Συγκεκριμένα, τον ΣΒΑ 3: Διασφαλίζουμε μια ζωή με υγεία και προάγουμε την ευημερία για όλους, σε όλες τις ηλικίες, τον ΣΒΑ 6: Διασφαλίζουμε τη διαθεσιμότητα και τη βιώσιμη διαχείριση του νερού και των εγκαταστάσεων/συστημάτων υγιεινής για όλους, τον ΣΒΑ 11: Δημιουργούμε πόλεις και ανθρώπινους οικισμούς χωρίς αποκλεισμούς, ασφαλείς, ανθεκτικούς και βιώσιμους, τον ΣΒΑ 12: Διασφαλίζουμε πρότυπα βιώσιμης καταπόνησης και παραγωγής και τον ΣΒΑ 15: Προστατεύουμε, αποκαθιστούμε και προωθούμε τη βιώσιμη χρήση των χερσαίων οικοσυστημάτων, διαχειριζόμαστε βιώσιμα τα δάση, καταπολεμούμε την απερίημωση, και σταματάμε και αναστρέφουμε την υποβάθμιση του εδάφους και την απώλεια της βιοποικιλότητας.

² Ο προσδιορισμός στόχων που υπερβαίνουν τις ελάχιστες απαιτήσεις που θέτει η νομοθεσία της ΕΕ ισχύει για όλους τους τομείς εκτός από την ποιότητα του νερού όπου στόχος μας θα είναι να πληρούμε τις απαιτήσεις που θέτει η νομοθεσία της ΕΕ για τα ύδατα, συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα, της οδηγίας για το πόσιμο νερό, της οδηγίας για τα ύδατα κολύμβησης και της οδηγίας για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων.

- Να υποβάλλουμε τακτικές αναφορές σχετικά με την εφαρμογή πολιτικών και προγραμμάτων και τη γενικότερη πρόοδο.

Για να συμβεί αυτό, είμαστε έτοιμοι να ασκήσουμε ισχυρή πολιτική ηγεσία προκειμένου να κινητοποιήσουμε τις αρμόδιες δημοτικές υπηρεσίες, να επιτύχουμε αυξημένη συμμετοχή πολιτών και τοπικών φορέων, να αναπτύξουμε τις απαραίτητες ικανότητες και δεξιότητες, να δώσουμε προτεραιότητα στη βιώσιμη διαχείριση των πόρων μας, να προωθήσουμε τα βιώσιμα προϊόντα και υπηρεσίες μέσω πρακτικών για σύναψη δημόσιων συμβάσεων και να επιβάλουμε τους απαραίτητους κανονισμούς.

Για να στηρίξουμε τη δέσμευσή μας, εμείς, οι δήμαρχοι και ηγέτες της τοπικής αυτοδιοίκησης, παροτρύνουμε τις υποεθνικές και εθνικές κυβερνήσεις, αλλά και τους θεσμούς της ΕΕ:

- Να αναλάβουν δράση για τις πηγές ρύπανσης και άλλες αιτίες υποβάθμισης του περιβάλλοντος που βρίσκονται εκτός των ορίων δήμων και κοινοτήτων ή πέρα από τον έλεγχό μας
- Να κινητοποιήσουν και να κατανείμουν επαρκείς τεχνικούς και οικονομικούς πόρους και να θέσουν τα κατάλληλα πλαίσια πολιτικής για να υποστηρίξουν την εφαρμογή της δέσμευσής μας
- Να συνεργαστούν με τους δήμους για την ενσωμάτωση των αστικών περιβαλλοντικών προκλήσεων στην ανάπτυξη συναφών πολιτικών σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης
- Να προαγάγουν την τοπική καινοτομία για να επιταχύνουν την ανάπτυξη και υιοθέτηση τεχνολογιών και λύσεων που βοηθούν τις πόλεις μας να γίνουν πιο πράσινες και υγιείς.

Η δέσμευσή μας σε καθέναν από αυτούς τους πέντε τομείς περιγράφεται σε ξεχωριστές ενότητες που αποτελούν μέρος του παρόντος εγγράφου.

Όνομα Δημάρχου ή ισότιμου εκπροσώπου:

.....

Θέση:

Ημερομηνία:

Υπογραφή:

Με εντολή του/της (ονομασία Δημοτικού Συμβουλίου ή ισοδύναμου οργάνου λήψης αποφάσεων):

..... Στις (ημερομηνία):

Μια πρωτοβουλία
της Ευρωπαϊκής
Επιτροπής

Η δέσμευσή μας για την επίτευξη καθαρού αέρα

Η ατμοσφαιρική ρύπανση είναι ο κυριότερος περιβαλλοντικός κίνδυνος για την υγεία στην Ευρώπη, με το πρόβλημα να γίνεται περισσότερο αισθητό στις πόλεις.

Παρόλο που η ποιότητα του αέρα έχει βελτιωθεί τις τελευταίες δεκαετίες ως άμεση απόρροια των σθεναρότερων πολιτικών για την ποιότητα του αέρα σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης, οι συγκεντρώσεις αέριων ρύπων σε πολλούς δήμους και περιφέρειες εξακολουθούν να υπερβαίνουν τα πρότυπα που έχουν τεθεί από την ΕΕ και τα επίπεδα που συνιστώνται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας. Η έκθεση σε υψηλά επίπεδα ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ιδιαίτερα στα λεπτά σωματίδια (PM_{2,5}), το διοξείδιο του αζώτου (NO₂) και το όζον (O₃), προκαλεί περίπου 400.000 πρόωρους θανάτους ετησίως στην ΕΕ. Επίσης, η ατμοσφαιρική ρύπανση προκαλεί οξίνιση και ευτροφισμό, με αρνητικές επιπτώσεις στη φύση και τη βιοποικιλότητα της Ευρώπης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναπτύξει πολιτικές και νομοθεσία για τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα. Οι οδηγίες για την ποιότητα του αέρα του περιβάλλοντος, παραδείγματος χάριν, θέτουν όρια, πρότυπα και απαιτήσεις ελέγχου για την ποιότητα του αέρα σε ολόκληρη την ΕΕ.

Οι βελτιώσεις στην ποιότητα του αέρα βασίζονται στην αποτελεσματική δράση για την αντιμετώπιση των μεγαλύτερων πηγών ατμοσφαιρικής ρύπανσης – τους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας (συμπεριλαμβανομένης της οικιακής θέρμανσης), καθώς και της γεωργίας και της βιομηχανίας. Οι συνέργειες με πολιτικές για το κλίμα, την ενέργεια και τις μεταφορές απαιτούν επίσης συνεκτική δράση σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Οι πόλεις παίζουν σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της ποιότητας του αέρα, στοχεύοντας τις πηγές ρύπων που είναι οι επικρατέστερες σε ένα αστικό περιβάλλον. Αυξάνοντας το επίπεδο δέσμευσης και αναλαμβάνοντας περαιτέρω δράση, οι πόλεις μας μπορούν να έχουν σημαντική συμβολή στην επίτευξη του ευρύτερου φιλόδοξου στόχου της ΕΕ για μηδενική ατμοσφαιρική ρύπανση, παρέχοντας σημαντική βελτίωση της ποιότητας του αέρα στις πόλεις σε ολόκληρη την ΕΕ έως το 2030 και πληρώνοντας τα πρότυπα της ΕΕ για την ποιότητα του αέρα το συντομότερο δυνατό.

Δεσμευόμαστε για ένα μέλλον στο οποίο οι πολίτες μας θα μπορούν να αναπνέουν καθαρό αέρα και με το παρόν έγγραφο προσδιορίζουμε τη δέσμευσή μας.

Με την υπογραφή της Συμφωνίας για Πράσινους Δήμους, υποσχόμαστε να επιτύχουμε σημαντική βελτίωση της ποιότητας του αέρα στις πόλεις μας, προσεγγίζοντας την τήρηση των κατευθυντήριων οδηγιών του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για την ποιότητα του αέρα έως το 2030 και, ταυτόχρονα, θέτοντας τέλος στις υπερβάσεις των ορίων που θέτει η ΕΕ για την ποιότητα του αέρα το συντομότερο δυνατό.

Θα πράξουμε τα εξής:

- Θα αναλάβουμε δράση, θα εφαρμόσουμε πολιτικές και θα επιβάλουμε κανονισμούς για να επιτύχουμε μια φιλόδοξη μείωση των αέριων ρύπων από πηγές που βρίσκονται εντός του πεδίου ελέγχου μας
- Θα ενσωματώσουμε τις επιπτώσεις και τα παράλληλα ωφελήματα από την ποιότητα του αέρα στην ανάπτυξη άλλων συναφών πολιτικών και σχεδίων, συγκεκριμένα στα Σχέδια Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια και το Κλίμα (ΣΔΑΕΚ) στο πλαίσιο του Συμφώνου των Δημάρχων για το Κλίμα και την Ενέργεια – ιδιαίτερα στις ενέργειες μετριασμού αναφορικά με την ενέργεια ή τις μεταφορές, τα Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ), τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τις διαδικασίες χωροταξικού σχεδιασμού.

Θα εξετάσουμε τις ακόλουθες ενέργειες και μέτρα:

- Δημιουργία ζωνών χαμηλών ή μηδενικών εκπομπών, εφαρμόζοντας περιορισμούς για τα οχήματα ή οικονομικά κίνητρα (όπως τέλη χρήσης οδικού δικτύου ή τέλη στάθμευσης) και υποστηρίζοντας τη χρήση των ποδηλάτων και των ηλεκτρικών οχημάτων
- Μετατροπή των μέσων μαζικής μεταφοράς σε πιο ελκυστικά, προσβάσιμα και καθαρά μέσα
- Αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από την κατανάλωση ενέργειας προάγοντας ενεργειακά αποδοτικά κτίρια με «καθαρά» συστήματα θέρμανσης-ψύξης και εγκαταστάσεις ανανεώσιμης ενέργειας
- Τακτικός έλεγχος της ποιότητας του αέρα στις πόλεις και παροχή των δεδομένων στους πολίτες εγκαίρως και με προσβάσιμο τρόπο
- Συνεργασία με σχετικά ιδρύματα προκειμένου να διασφαλιστούν απογραφές, μοντέλα και αναλύσεις εκπομπών υψηλής ποιότητας
- Συνεργασία με αρμόδια ιδρύματα για την πραγματοποίηση περισσότερης έρευνας σχετικά με τις επιπτώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης για την υγεία σε τοπικό επίπεδο, τα οφέλη από τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα σε τοπικό επίπεδο και τις οικονομικές συνέπειες σε τοπικό επίπεδο
- Ευαισθητοποίηση για την ατμοσφαιρική ρύπανση προκειμένου να βοηθήσουμε τους πολίτες να μειώσουν την έκθεσή τους σε αυτή.

Η δέσμευσή μας για τη βελτίωση της ποιότητας του νερού και της αποδοτικής χρήσης του νερού

Σε ολόκληρη την ΕΕ, τα ποτάμια, οι λίμνες και τα παράκτια ύδατα εξακολουθούν να βρίσκονται υπό σημαντική πίεση και το μεγαλύτερο μέρος των υδατικών συστημάτων δεν έχουν επιτύχει ακόμα μια καλή οικολογική και χημική κατάσταση. Η διατήρηση της ποιότητας και της διαθεσιμότητας των υπόγειων υδάτων, τα οποία αποτελούν περίπου το 50% του πόσιμου νερού μας, είναι σημαντική. Η πρόσβαση σε καθαρό, οικονομικά προσιτό νερό για σκοπούς πόσης και υγιεινής είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ανθρώπινη υγεία και ευημερία.

Η ΕΕ έχει θεσπίσει μια περιεκτική νομοθεσία για τα υδατικά συστήματα³ προκειμένου να ελέγχει τις κύριες πηγές ρύπανσης και να διασφαλίζει την ολοκληρωμένη διαχείριση του νερού. Ωστόσο, η εφαρμογή και επιβολή της εν λόγω νομοθεσίας χρήζουν ενίσχυσης. Περισσότερες προσπάθειες απαιτούνται για τη βελτίωση της εφαρμογής και την προστασία και βελτίωση της ποιότητας των υδάτινων πόρων στην Ευρώπη.

Η εξασφάλιση καθαρού και ασφαλούς νερού για τον αυξανόμενο αστικό πληθυσμό συνιστά διαρκή πρόκληση. Παρόλο που έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στη συγκέντρωση και επεξεργασία των αστικών λυμάτων, νέοι παράγοντες πίεσης όπως η κλιματική αλλαγή, η λειψυδρία και η αναβάθμιση των εγκαταστάσεων για την αντιμετώπιση περαιτέρω ρύπων απαιτούν συνεχείς και βιώσιμες λύσεις.

Ο φιλόδοξος στόχος για «μηδενική ρύπανση» της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας αναγνωρίζει την ανάγκη για περισσότερη δράση προκειμένου να αποφευχθεί η ρύπανση των αστικών υδάτων (συμπεριλαμβανομένης της αστικής απορροής) και υπογραμμίζει τη σημασία του περιορισμού των επιβλαβών ρύπων όπως είναι τα μικροπλαστικά και τα χημικά, συμπεριλαμβανομένων των φαρμάκων. Η επαναχρησιμοποίηση των επεξεργασμένων λυμάτων έχει υπογραμμιστεί emphaticά στην πολιτική της ΕΕ για την αποδοτικότητα των πόρων και, πιο πρόσφατα, στο πλαίσιο των εργασιών για την επίτευξη μιας κυκλικής οικονομίας. Οι αστικές περιοχές μπορούν να συμβάλουν σημαντικά προκειμένου να επιτευχθεί ο φιλόδοξος στόχος της ΕΕ για μηδενική ρύπανση, καθώς και να διευκολυνθεί η επαναχρησιμοποίηση και αποδοτική χρήση του νερού.

Δεσμευόμαστε για ένα μέλλον στο οποίο οι πολίτες μας θα μπορούν να απολαμβάνουν καθαρό νερό και με το παρόν έγγραφο προσδιορίζουμε τη δέσμευσή μας.

Με την υπογραφή της Συμφωνίας για Πράσινους Δήμους, υποσχόμαστε να βελτιώσουμε την οικολογική και χημική κατάσταση των τοπικών υδατικών συστημάτων μας, να συμβάλουμε στην προστασία των υδάτινων πόρων που μας εφοδιάζουν με πόσιμο νερό και να αυξήσουμε την αποδοτική χρήση του νερού στους δήμους μας έως το 2030.

Θα πράξουμε τα εξής:

- Θα αναλάβουμε δράση, θα εφαρμόσουμε πολιτικές και θα επιβάλουμε κανονισμούς για να βελτιώσουμε την ποιότητα του νερού και την αποδοτική χρήση του νερού στους δήμους μας
- Θα ενσωματώσουμε δράσεις για το νερό σε άλλες συναφείς πολιτικές και σχέδια.

³ Μεταξύ άλλων, πρόκειται για την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα (2000/60/ΕΚ), την οδηγία για το πόσιμο νερό (98/83/ΕΚ), την οδηγία για τα ύδατα κολύμβησης (2006/7/ΕΚ), την οδηγία για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων (91/271/ΕΟΚ) και την οδηγία για τις πλημμύρες (2007/60/ΕΚ).

Θα εξετάσουμε τις ακόλουθες ενέργειες και μέτρα:

- Αναγνώριση του νερού ως κρίσιμου και καθοριστικού στοιχείου του βιώσιμου περιβαλλοντικού σχεδιασμού, π.χ. μέσω της προώθησης πράσινων υποδομών για τη διαχείριση της αστικής απορροής
- Συγκράτηση των όμβριων υδάτων και διαχείριση και έλεγχος των υπερχειλιστών ομβρίων υδάτων, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής μέτρων για τη φυσική συγκράτηση του νερού
- Αντιμετώπιση ρυπαντών που προκαλούν αυξανόμενη ανησυχία (μικρορύπων, φαρμάκων και μικροπλαστικών), χρησιμοποιώντας στοχευμένα μέτρα και καινοτόμες δράσεις, συμπεριλαμβανομένων των σύγχρονων τεχνολογιών επεξεργασίας και των βασισμένων στη φύση λύσεων όπου είναι δυνατό
- Στήριξη της κυκλικής οικονομίας μειώνοντας τη ρύπανση στην πηγή μέσω της τεχνικής επίδειξης ενεργειακά ουδέτερων δικτύων λυμάτων και εργοστασίων επεξεργασίας λυμάτων μειώνοντας τις διαρροές στα δίκτυα και επαναχρησιμοποιώντας τα επεξεργασμένα λύματα
- Αποκατάσταση της λειτουργίας των υδάτινων οικοσυστημάτων για την επίτευξη μιας καλής οικολογικής κατάστασης των υδατικών συστημάτων
- Βελτίωση του ελέγχου ώστε να δημιουργηθεί καλύτερη σύνδεση μεταξύ της ποιότητας των υδατικών συστημάτων και των διαδικασιών επεξεργασίας
- Συμβολή στον αποτελεσματικό συντονισμό της πολιτικής διαχείρισης των υδάτων σε ολόκληρη την περιοχή, καθώς άπτεται του εφοδιασμού των πόλεων με νερό και για να μειωθούν οι πιέσεις που ασκούνται στα ύδατα
- Ευαισθητοποίηση και χρήση της επιστήμης των πολιτών για να διασφαλίσουμε ότι οι πολίτες κατανοούν τη σημασία του νερού για την ανθρώπινη υγεία και ευημερία και τον ρόλο του στην κυκλική οικονομία και γνωρίζουν το κόστος και την προσπάθεια που απαιτούνται για να εγγυηθούμε την ασφάλειά του.

Η δέσμευσή μας για τη διατήρηση και βελτίωση της αστικής βιοποικιλότητας

Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί τις τελευταίες δεκαετίες, η προστασία των οικοτόπων και των ειδών είναι ανεπαρκής, η αποκατάσταση πραγματοποιείται σε μικρή κλίμακα και η εφαρμογή της νομοθεσίας δεν γίνεται με επαρκή τρόπο. Ως αποτέλεσμα, η ευρωπαϊκή βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα εξακολουθούν να επιδεινώνονται. Τα χωροκατακτητικά αλλόχθονα είδη συνιστούν αυξανόμενη απειλή για την αυτόχθονη βιοποικιλότητα. Επιπλέον, η άτακτη αστική εξάπλωση διευρύνεται στην ΕΕ, επηρεάζοντας τις βασικές λειτουργίες του περιβάλλοντος που εκτελούνται από το έδαφος και τα τοπία και μειώνοντας τη διαθεσιμότητα χώρων πρασίνου.

Καθώς οι αστικοί πληθυσμοί αυξάνονται, η αποκατάσταση, η διατήρηση και η βελτίωση της βιοποικιλότητας καθίστανται ακόμα πιο σημαντικές για την υγεία και ευημερία μας. Στις πόλεις, η φύση παρέχει ευκαιρίες για βιώσιμη αστική γεωργία, ψυχαγωγία, σωματική άσκηση και κοινωνικές επαφές. Οι λύσεις που βασίζονται στη φύση είναι ένα αποτελεσματικό μέσο για την αντιμετώπιση των αστικών αλλαγών, από τον μετριασμό της ηχορύπανσης και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης έως τον καθαρισμό του νερού, την παροχή προστασίας και ψύξης, την απορρόφηση του διοξειδίου του άνθρακα και τον μετριασμό των κινδύνων πλημμύρας. Η δυνατότητα των αστικών και περιαστικών χώρων να συμβάλουν στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, όπως μέσω της δενδροφύτευσης και της αποκατάστασης του οικοσυστήματος, αξίζει ευρύτερη αναγνώριση.

Η ΕΕ διαθέτει μια πλήρη σειρά ήδη θεσπισμένων πολιτικών για τη φύση. Οι οδηγίες για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους είναι τα κύρια νομοθετικά εργαλεία της ΕΕ που διέπουν την προστασία της βιοποικιλότητας και της φύσης και αποτελούν τη βάση για το Natura 2000 – το μεγαλύτερο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών στον κόσμο. Τον Μάιο του 2020, έγιναν περαιτέρω βήματα με την υιοθέτηση μιας νέας Στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα της ΕΕ για το 2030. Η στρατηγική προτείνει φιλόδοξες ενέργειες για να τεθεί η βιοποικιλότητα σε πορεία ανάκαμψης και καλεί τους δήμους της ΕΕ με πληθυσμό άνω των 20 000 κατοίκων να καταστρώσουν σχέδια ανάπτυξης αστικού πρασίνου που θα δημιουργήσουν χαρακτηριζόμενους από βιοποικιλότητα και προσβάσιμους αστικούς χώρους πρασίνου και περιορίζουν τις επιβλαβείς πρακτικές.

Δεσμευόμαστε για ένα μέλλον στο οποίο οι πολίτες μας θα απολαμβάνουν αστικούς χώρους πρασίνου και με το παρόν έγγραφο προσδιορίζουμε τη δέσμευσή μας.

Με την υπογραφή της Συμφωνίας για Πράσινους Δήμους, υποσχόμαστε να επιτύχουμε σημαντική πρόοδο στη διατήρηση και βελτίωση της αστικής βιοποικιλότητας, μεταξύ άλλων μέσω της αύξησης της έκτασης και της ποιότητας των χώρων πρασίνου στους δήμους, του τερματισμού της απώλειας αστικών οικοσυστημάτων, καθώς και της ανάκτησής τους έως το 2030.

Θα πράξουμε τα εξής:

- Θα αναλάβουμε δράση, θα εφαρμόσουμε πολιτικές και θα επιβάλουμε κανονισμούς για την προστασία, την αποκατάσταση και τη βελτίωση της φύσης στους δήμους μας
- Θα συνεργαστούμε με αρμόδιους φορείς για την ενσωμάτωση λύσεων για τη βιοποικιλότητα και βασισμένων στη φύση σε άλλους τομείς.

Θα εξετάσουμε τις ακόλουθες ενέργειες και μέτρα:

- Αύξηση της έκτασης ή/και της ποιότητας των πράσινων υποδομών στις πόλεις μας προκειμένου να παρέχουμε μια σειρά ωφελημάτων για τους πολίτες και τη βιοποικιλότητα και να επανασυνδέσουμε τους αστικούς και περιαστικούς χώρους πρασίνου
- Επέκταση της χρήσης λύσεων που βασίζονται στη φύση για την αύξηση της ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική αλλαγή και την αντιμετώπιση αστικών προβλημάτων, όπως τα κύματα καύσωνα, οι πλημμύρες, η ατμοσφαιρική ρύπανση, η ρύπανση των υδάτων και ο θόρυβος
- Εξασφάλιση μιας καθαρά θετικής συμβολής των νέων έργων αστικών υποδομών στη βιοποικιλότητα
- Αποφυγή περαιτέρω σφράγισης του εδάφους όπου είναι δυνατό και θέσπιση αυστηρών κανόνων για να αντισταθμιστούν οι αρνητικές επιπτώσεις για το περιβάλλον σε περιπτώσεις όπου η σφράγιση του εδάφους είναι αναπόφευκτη
- Εντοπισμός και αποκατάσταση τοποθεσιών με μολυσμένο έδαφος
- Εξάλειψη της χρήσης φυτοφαρμάκων και περιορισμός των πρακτικών διαχείρισης που είναι επιβλαβείς για τη βιοποικιλότητα στους αστικούς χώρους πρασίνου
- Αποφυγή της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών αλλοχθόνων ειδών στις αστικές περιοχές
- Υποστήριξη πλούσιων σε είδη κοινοτήτων από έντομα επικονιαστές στις αστικές περιοχές
- Ευαισθητοποίηση για τα οφέλη της φύσης και παρότρυνση των πολιτών να αναλάβουν δράση
- Εντοπισμός περιοχών μέσα και γύρω από τους δήμους μας που έχουν δυνατότητες αποκατάστασης του οικοσυστήματος ή/και δενδροφύτευσης προκειμένου να συμβάλουμε στην επίτευξη των πανευρωπαϊκών στόχων για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας
- Συμβολή στην αποτελεσματική προστασία και διαχείριση των αστικών τοποθεσιών που εντάσσονται στο δίκτυο Natura και άλλων προστατευόμενων περιοχών προς όφελος της φύσης και των πολιτών μας.

Η δέσμευσή μας για την πρόωση της κυκλικής οικονομίας, τη μείωση των αποβλήτων και την ενίσχυση της ανακύκλωσης

Η διαχείριση των αποβλήτων εξακολουθεί να συνιστά σημαντική πρόκληση σε ολόκληρη την ΕΕ. Η αστική εξάπλωση έχει οδηγήσει σε μοντέλα αυξανόμενης παραγωγής και κατανάλωσης και σε αύξηση της παραγωγής στερεών αστικών αποβλήτων. Το 2018, από τα 251 εκατομμύρια τόνους αστικών αποβλήτων που παράχθηκαν, μόνο το 47% ανακυκλώθηκε ή κομποστοποιήθηκε⁴. Μια σημαντική ποσότητα αστικών αποβλήτων εξακολουθεί να αποστέλλεται στις χωματερές ή για αποτέφρωση. Η μη επαναχρησιμοποίηση προϊόντων και η μη ανακύκλωση υλικών οδηγεί σε αυξημένη εξόρυξη και επεξεργασία πόρων.

Η ΕΕ έχει θεσπίσει ένα νομοθετικό πλαίσιο (και πλαίσιο χρηματοδότησης) για να υποστηρίξει τις προσπάθειες των κρατών μελών και των πόλεων να βελτιώσουν τη διαχείριση των αποβλήτων. Ως ένα περαιτέρω βήμα για την ενίσχυση της διαχείρισης των αποβλήτων, η νομοθεσία της ΕΕ αναθεωρήθηκε το 2018 ώστε να αυξήσει το επίπεδο των φιλόδοξων στόχων, ιδιαίτερα σε σχέση με την πρόληψη παραγωγής αποβλήτων και την ανακύκλωση. Παράλληλα, υιοθετήθηκε ένα ολοκληρωμένο όραμα για την κυκλική οικονομία – το νέο Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία – με στόχο να μειώσει το αποτύπωμα κατανάλωσης της ΕΕ και να διπλασιάσει το ποσοστό κυκλικής χρήσης υλικών της ΕΕ κατά την επόμενη δεκαετία, ενισχύοντας ταυτόχρονα την οικονομική ανάπτυξη και δημιουργώντας νέες ευκαιρίες απασχόλησης. Επιπλέον, περιλαμβάνει τον βασικό στόχο της μείωσης κατά το ήμισυ της ποσότητας υπολειμματικών (μη ανακυκλωμένων) αστικών αποβλήτων έως το 2030 εφαρμόζοντας πρωτοβουλίες σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής των προϊόντων, από τον σχεδιασμό και την παραγωγή έως την κατανάλωση, την επισκευή, την επαναχρησιμοποίηση, την ανακύκλωση και την επιστροφή των πόρων στην οικονομία.

Οι πόλεις έχουν σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή της νομοθεσίας για τα απόβλητα, καθώς και στην εφαρμογή και προαγωγή καινοτόμων λύσεων που κάνουν πραγματικότητα την κυκλική οικονομία. Επίσης, η τοπική δράση θα συμβάλει σημαντικά στην εφαρμογή της Πρωτοβουλίας Κυκλικών Πόλεων και Περιφερειών (CCRI) που προάγει τις κυκλικές λύσεις σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Δεσμευόμαστε για ένα μέλλον στο οποίο τα απόβλητα μειώνονται ή μετατρέπονται σε νέους πόρους και με το παρόν έγγραφο προσδιορίζουμε τη δέσμευσή μας.

Με την υπογραφή της Συμφωνίας για Πράσινους Δήμους, υποσχόμαστε να προχωρήσουμε προς την κατεύθυνση της κυκλικής οικονομίας εξασφαλίζοντας σημαντική βελτίωση στη διαχείριση των οικιακών αστικών αποβλήτων, σημαντική μείωση της παραγωγής αποβλήτων και της υγειονομικής ταφής τους και ουσιαστική αύξηση της επαναχρησιμοποίησης, επισκευής και ανακύκλωσης έως το 2030.

Θα πράξουμε τα εξής:

- Θα εφαρμόσουμε πολιτικές και δράσεις σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής των προϊόντων για να κάνουμε τις πόλεις μας πιο κυκλικές, επιβάλλοντας την απαραίτητη νομοθεσία για τα απόβλητα, μειώνοντας την παραγωγή αποβλήτων και προάγοντας τη βιώσιμη κατανάλωση.

⁴ EUROSTAT (2020). [Στατιστικά στοιχεία για τα αστικά απόβλητα](#).

Θα εξετάσουμε τις ακόλουθες ενέργειες και μέτρα:

- Βελτίωση και επέκταση των συστημάτων ξεχωριστής συλλογής, ιδιαίτερα σε σχέση με το χαρτί και το χαρτόνι, το γυαλί, τα μέταλλα, τα πλαστικά, τα βιολογικά απόβλητα, τα επικίνδυνα οικιακά απόβλητα και υφάσματα
- Χρήση οικονομικών εργαλείων στο πλαίσιο εφαρμογής της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», ιδιαίτερα μέσω συστημάτων καταβολής τελών κατά την απόρριψη
- Μείωση της αποτέφρωσης των αποβλήτων
- Εφαρμογή αποτελεσματικών μέτρων για τη μείωση της κατανάλωσης πλαστικών μιας χρήσης και την εξάλειψη των πλαστικών απορριμμάτων
- Παρότρυνση για επαναχρησιμοποίηση, π.χ. μέσω δραστηριοτήτων επισκευής, ιδιαίτερα σε σχέση με τα έπιπλα, τον ρουχισμό και τις ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές, ή στο πλαίσιο δημόσιων εκδηλώσεων χωρίς απόβλητα
- Αύξηση της χρήσης πράσινων δημόσιων συμβάσεων προμήθειας και εγγραφών στο Κοινοτικό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου (EMAS)
- Αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού και παρότρυνση για την υιοθέτηση περισσότερο βιώσιμων καταναλωτικών μοντέλων και χρήση σήμανσης, συμπεριλαμβανομένου του οικολογικού σήματος της ΕΕ
- Πιλοτική διεξαγωγή και επίδειξη καινοτόμων λύσεων κυκλικής οικονομίας σε επίπεδο δήμων
- Υποστήριξη της εφαρμογής κυκλικών λύσεων σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής των προϊόντων σε τομείς όπως οι βιολογικής προέλευσης αλυσίδες αξίας, τα τρόφιμα, η ενέργεια, τα κτίρια και ο αστικός σχεδιασμός
- Μείωση των υπολειμμάτων τροφίμων, μεταξύ άλλων μέσω του προσδιορισμού στόχων ποσοτικής μείωσης
- Προώθηση και υποστήριξη πρωτοβουλιών και συνεργασιών πολλαπλών φορέων.

Η δέσμευσή μας για τη μείωση της ηχορύπανσης

Η ηχορύπανση είναι σημαντική περιβαλλοντική αιτία προβλημάτων υγείας. Η παρατεταμένη έκθεση σε υψηλές στάθμες θορύβου προκαλεί διαταραχές ύπνου, καρδιαγγειακά νοσήματα, άγχος και μειωμένες γνωστικές ικανότητες. Η χρόνια έκθεση έχει σημαντικές επιπτώσεις στη σωματική και ψυχική υγεία και ευημερία.

Οι πλέον διαδεδομένες πηγές περιβαλλοντικού θορύβου έχουν σχέση με τις μεταφορές. Ο θόρυβος οδικής κυκλοφορίας είναι πολύ μεγάλο περιβαλλοντικό πρόβλημα. Τουλάχιστον το 20% του πληθυσμού της ΕΕ ζει σε περιοχές όπου η στάθμη του θορύβου οδικής κυκλοφορίας είναι επιβλαβής για την υγεία. Η αστική ανάπτυξη και εξάπλωση των δικτύων μεταφοράς θα οδηγήσει σε περαιτέρω αύξηση της ηχορύπανσης.

Η οδηγία της ΕΕ για τον περιβαλλοντικό θόρυβο είναι το κύριο νομοθετικό πλαίσιο για την επίτευξη μείωσης του θορύβου. Η οδηγία προσφέρει μια κοινή προσέγγιση για την αποφυγή και πρόληψη της έκθεσης στον περιβαλλοντικό θόρυβο μέσω της αναφοράς (χαρτογράφηση θορύβου και σχέδια δράσης) και, ως εκ τούτου, της μείωσης των επιβλαβών συνεπειών του και της διατήρησης των ήσυχων περιοχών. Παράλληλα, ένας αριθμός ειδικών νομοθετικών μέτρων αντιμετωπίζουν ή ελέγχουν τον θόρυβο στην πηγή επιβάλλοντας όρια θορύβου σε ορισμένα οχήματα ή εξοπλισμό.

Παρότι έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος, η ηχορύπανση συνεχίζει να αυξάνεται, καταστρέφοντας τις ζωές πολλών πολιτών στις αστικές περιοχές. Το 2018, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας εξέδωσε κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με τον περιβαλλοντικό θόρυβο για την περιοχή της Ευρώπης που ορίζουν τα επίπεδα έκθεσης στον θόρυβο που δεν θα πρέπει να υπερβαίνονται προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές επιπτώσεις για την υγεία.

Περαιτέρω δράση είναι απαραίτητη σε ολόκληρη την ΕΕ προκειμένου να διασφαλιστεί η καλύτερη εφαρμογή της ευρωπαϊκής οδηγίας για τον περιβαλλοντικό θόρυβο. Οι πόλεις παίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαχείριση θορύβου.

Δεσμευόμαστε για ένα μέλλον στο οποίο η υγεία των πολιτών μας δεν θα διακινδυνεύει λόγω του περιβαλλοντικού θορύβου και με το παρόν έγγραφο προσδιορίζουμε τη δέσμευσή μας.

Με την υπογραφή της Συμφωνίας για Πράσινους Δήμους, υποσχόμαστε να επιτύχουμε σημαντική μείωση της ηχορύπανσης στους δήμους μας έως το 2030, προσεγγίζοντας τα επίπεδα που συστήνει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας.

Θα πράξουμε τα εξής:

- Θα αναλάβουμε δράση, θα εφαρμόσουμε πολιτικές και θα επιβάλουμε κανονισμούς για την επίτευξη φιλόδοξων μειώσεων με στόχο τον μετριασμό της ηχορύπανσης.
- Θα ενσωματώσουμε τις επιπτώσεις και τα παράλληλα ωφέληματα από τη μείωση του θορύβου στην ανάπτυξη άλλων συναφών πολιτικών και σχεδίων, συγκεκριμένα στα Σχέδια Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια και το Κλίμα (ΣΔΑΕΚ) στο πλαίσιο του Συμφώνου των Δημάρχων για το Κλίμα και την Ενέργεια, τις μεταφορές (κυρίως στα Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας) και τις διαδικασίες χωροταξικού σχεδιασμού.

Θα εξετάσουμε τις ακόλουθες ενέργειες και μέτρα:

- Εντοπισμός και προστασία των ήσυχων περιοχών που υπάρχουν από αύξηση της στάθμης του θορύβου
- Εφαρμογή σχεδίων για την αθόρυβη παράδοση φορτίων
- Δημιουργία ζωνών χωρίς αυτοκίνητα, εφαρμόζοντας περιορισμούς για τα οχήματα ή οικονομικά κίνητρα (π.χ. σε σχέση με το μέγεθος και τις επιδόσεις των ελαστικών) και υποστήριξη του περπατήματος, της ποδηλασίας κ.τ.λ.
- Ανάπτυξη ή επικαιροποίηση των χαρτών θορύβου και των σχεδίων δράσης, όπως απαιτείται από την οδηγία για τον περιβαλλοντικό θόρυβο και διασφάλιση της προσήκουσας εφαρμογής των σχεδίων
- Διαχείριση των ροών κυκλοφορίας, μείωση των ορίων ταχύτητας και χρήση οδοστρωμάτων χαμηλού θορύβου για τη μείωση του θορύβου των ελαστικών και της οδικής κυκλοφορίας
- Εφαρμογή μέτρων αστικού σχεδιασμού και αλλαγών στις υποδομές για τη μείωση του θορύβου στην πηγή
- Εισαγωγή ηχοπετασμάτων και λύσεων κτιριακής μόνωσης, εάν απαιτείται
- Συμμετοχή και αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού για την ηχορύπανση προκειμένου να βοηθήσουμε τους πολίτες να μειώσουν την έκθεσή τους σε αυτή.